

Rekenkamer Gemeente Heerde

Rekenkamer Heerde
Postbus 175
8180 AD Heerde
Tel 0578-699494
E-mail rekenkamer@heerde.nl
www.heerde.nl/rekenkamer

Aan de gemeenteraad van Heerde
Postbus 175
8180 AD Heerde

Contactpersoon

Uw brief van/uw kenmerk

Bijlagen

1 bijlage

Datum verzonden

11 april 2025

Ons kenmerk

-

Onderwerp

Jaarverslag 2024

Geachte gemeenteraad,

Hierbij bied ik u namens de Rekenkamer van de gemeente Heerde het jaarverslag 2024 aan.

In dit jaarverslag besteedt de Rekenkamer onder meer aandacht aan het rekenkameronderzoek evaluatie Regio Stedendriehoek, DoeMee-onderzoek Klachtenbehandeling van de NVRR, onderzoek naar Gemeentelijke dienstverlening Heerde, NVRR DoeMee-onderzoek energiebesparingsplicht en de voorbereiding op het onderzoeksprogramma 2025. Tot slot wordt verantwoording afgelegd over het budget van de Rekenkamer.

Met vriendelijke groet,
namens de Rekenkamer van de gemeente Heerde

, voorzitter

cc College van burgemeester en wethouders
van de gemeente Heerde

Rekenkamer
Gemeente Heerde

Jaarverslag 2024

Rekenkamer Heerde
Postbus 175
8180 AD Heerde
Tel 0578-699494
E-mail rekenkamer@heerde.nl
www.heerde.nl/rekenkamer

Inhoud

Voorkant Jaarverslag 2024	1
Voorwoord	3
1. Inleiding	4
2. Samenstelling	4
2.1 Organisatie	4
3. Missie en werkwijze	4
3.1 Missie	4
3.2 Werkwijze	4
4. Uitgevoerde onderzoeken in 2024	5
4.1 Rekenkameronderzoek rapportage evaluatie Regio Stedendriehoek	5
4.2 DoeMee-onderzoek Klachtenbehandeling van de NVRR	5
4.3 Onderzoek door Necker naar Gemeentelijke dienstverlening (gemeente Heerde)	6
4.4 DoeMee-onderzoek Energiebesparingsplicht	9
5. Voorbereiding onderzoeksprogramma 2025	10
6. Overige activiteiten	11
6.1 Nederlandse Vereniging van Rekenkamers (NVRR)	11
6.2 Reguliere vergaderingen	11
7. Financiën	11

Voorwoord

Met genoegen bied ik u hierbij het jaarverslag van de Rekenkamer van de gemeente Heerde aan over het jaar 2024. In dit jaarverslag geeft de Rekenkamer inzicht in haar werkzaamheden en de besteding van het budget van het afgelopen jaar.

In het afgelopen jaar heeft de Rekenkamer geparticipeerd in een Doe-Mee onderzoek naar Energiebesparingsplicht. Dit onderzoek is geïnitieerd door de landelijke vereniging van Rekenkamers (NVRK) geeft u de kans om een vergelijking te maken met andere gemeenten en inzicht c.q. informatie te krijgen over de stand van uw gemeente met betrekking tot bovenstaande onderzoek.

Ook is er dit jaar onderzoek gedaan naar de Governance Stedendriehoek, waarbij dit onderzoek een gezamenlijk onderzoek betrof met de betreffende gemeenten. Op de valreep van het nieuwe jaar hebben wij het onderzoek gepresenteerd aan uw Raad over Dienstverlening, een gemeentelijk onderzoek.

Wij hebben voor beide onderzoeken onderzoeksbureaus geselecteerd en de nodige gesprekken gevoerd in aanloop naar het eindrapport. Ook hebben wij dit jaar invulling gegeven aan de nieuwe Wet Decentrale Rekenkamers door overleg te voeren met de klankbordgroep van uw Raad.

Wat mij zeer verheugt, en onlangs weer heb mogen ervaren, is uw participatie en betrokkenheid bij de Rekenkamer. Uw serieuze handelwijze en gebruik van de Rekenkamer rapporten die u ontvangt en uiteraard uw input voor onderzoeksonderwerpen waardoor wij de gewenste aansluiting kunnen blijven vinden met u als Raad. Dat geeft de Rekenkamer energie om ons met toewijding en zorgvuldigheid in te zetten voor uw Raad.

Ik spreek mijn dank daarom uit naar u allen voor de prettige en constructieve samenwerking met de raads- en commissieleden, het college en de ambtelijke organisatie van de gemeente Heerde.

Namens de Rekenkamer van de gemeente Heerde,

Corine Sluiter-Kuilwijk
Voorzitter Rekenkamer Heerde

1. Inleiding

In overeenstemming met de Verordening gemeentelijke rekenkamer gemeente Heerde 2023 doen wij verslag van onze activiteiten. De rekenkamerfunctie onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. Dit jaarverslag vormt een verantwoording van en terugblik op de activiteiten in het afgelopen jaar.

2. Samenstelling

2.1 Organisatie

De Rekenkamer bestaat uit drie externe leden, één voorzitter en twee leden. De griffie ondersteunt de Rekenkamer en levert daarvoor de secretaris.

De Rekenkamer bestaat uit:

- Externe leden: Corine Sluiter-Kuilwijk (voorzitter), Bert Lokhorst (lid), Max van Oort (lid tot 27 mei 2024); Anthony van der Wulp (lid vanaf 27 mei 2024)
- Ambtelijk secretaris vanuit de griffie: deze is in de loop van het jaar gewijzigd. Dit was eerst Sofie van der Zanden (tot februari 2024). Vanaf februari 2024; Ellen Landman, de eerste maanden samen met Robin Hafkamp.
- Adviseur: Robin Hafkamp (griffier).

3. Missie en werkwijze

3.1 Missie

Het functioneren van de Rekenkamer vindt zijn basis in de volgende missie: "De Rekenkamer Heerde wil door middel van haar werkzaamheden bijdragen aan de kwaliteit van het lokale bestuur in de gemeente Heerde, aan de transparantie van het gemeentelijk handelen en aan de versterking van de publieke verantwoording daarover. Zij ziet het als haar missie om de gemeenteraad actief te ondersteunen in zijn kaderstellende en controlerende taak".

De Rekenkamer wil met zorgvuldig onderzoek en een positief, kritische houding bijdragen aan het verbeteren van de kwaliteit van het lokale bestuur.

3.2 Werkwijze

De werkwijze van de Rekenkamer is vastgelegd in de verordening en het onderzoeksprotocol. Hierin zijn onder meer afspraken vastgelegd over de totstandkoming van het jaarplan, de inventarisatie en de selectie van de onderzoeksonderwerpen, de werkwijze bij de uitvoering van onderzoeken en de procedures van ambtelijk en bestuurlijk wederhoor. Het onderzoeksprotocol is te raadplegen op de website van de Rekenkamer: [Rekenkamer - gemeente Heerde](#)

4. Uitgevoerde onderzoeken in 2024

4.1 Rekenkameronderzoek rapportage evaluatie Regio Stedendriehoek

In het eerste kwartaal van 2024 is het onderzoek naar de Regio Stedendriehoek afgerond. De Regio Stedendriehoek – voorheen de Cleantech Regio – bestaat uit 8 deelnemende gemeenten. Dit zijn: Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen. Samen werken zij aan het versterken en verduurzamen van de regio. De rekenkamers van de deelnemende gemeenten hebben besloten om onderzoek uit te voeren naar de Regio Stedendriehoek: welke doelen zijn er door de partners gesteld, hoe is de samenwerking opgesteld en welke resultaten levert de samenwerking op? Daarbij hebben de samenwerkende rekenkamers ook interesse in de invulling van de kaderstellende en controlerende rol van de raden. In dit onderzoek is gekeken naar de periode vanaf 2018. Sinds medio 2023 maakt de regio-organisatie een transitie door naar één werkorganisatie. Ook wordt de nieuwe Wgr formeel geïmplementeerd vanaf 1 januari 2024. In dit rapport is zowel teruggekeken op de huidige organisatie en de realisatie van de doelen, als vooruitgekeken naar de nieuwe organisatie en plannen.

De Rekenkamer Heerde wilde met dit onderzoek de raad inzicht geven in het werk dat de Regio Stedendriehoek doet en de rol van gemeente Heerde in deze samenstelling. Ook wil de Rekenkamer in beeld brengen of er verbeterpunten zijn voor de komende jaren, waar gemeente Heerde en andere aangesloten gemeenten aan kunnen werken. In het onderzoek is antwoord gegeven op de onderzoeksvraag: “In welke mate is de Regio Stedendriehoek doeltreffend en doelmatig en is er sprake van een adequate invulling van de governance door het college van B&W en de gemeenteraad (van de deelnemende gemeenten)?”. Uit het onderzoek zijn een zestal aanbevelingen beschreven en deze worden voorgelegd aan de colleges van B&W van de aangesloten gemeenten, namelijk:

1. Geef als raad opdracht aan het college om – in samenwerking met de andere colleges – vorm te geven aan het regioverhaal;
2. Ga als raad de samenwerking aan met andere raden om te zorgen dat de raadsadviescommissie de goede vorm krijgt;
3. Geef als raad opdracht aan het college om – in samenwerking met de andere colleges – de programmatische sturing door te ontwikkelen. Borg daarbij dat de werkorganisatie niet teveel op afstand komt te staan van de ambtelijke organisatie van de gemeenten;
4. Geef als raad opdracht aan het college om – in samenwerking met de andere colleges – te werken aan het betrekken van ondernemers bij de samenwerking;
5. Geef als raad opdracht aan het college om – in samenwerking met de andere colleges – resultaten en meerwaarde voelbaar en zichtbaar te maken en uit te dragen;
6. Geef als raad opdracht aan het college om – in samenwerking met de andere colleges – een plan van aanpak te maken voor het opvolgen van de aanbevelingen en hierover periodiek terug te koppelen.

Conclusies worden niet opgenomen omdat resultaten uit het verleden aanleiding waren om de Governance grondig op de schop te nemen, de aanbevelingen sluiten aan op de nieuwe structuur die gekozen is. De Rekenkamer houdt dit nauwlettend in de gaten.

Het onderzoek werd in geheel 2023 uitgevoerd. Op 22 januari 2024 is dit rapport aan de raad aangeboden.

4.2 DoeMee-onderzoek Klachtenbehandeling van de NVRR

De doelstelling van het onderzoek was om rekenkamers inzicht te verschaffen in (1) het beleid en de organisatie van lagere overheden ten aanzien van de afhandeling van klachten alsmede, (2) de resultaten van dit gevolgde beleid en (3) de informatievoorziening aan de raad over deze resultaten.

De intentie is om een selectie van verbonden partijen mee te nemen bij dit onderzoek. Onder verbonden partijen worden gemeenschappelijke regelingen, de NV's en BV's en organisaties die subsidies ontvangen met als doel bepaalde taken van de organisatie uit te voeren, bedoeld.

De centrale vraag waarop in het onderzoek antwoord wordt gegeven luidt: "Op welke wijze geven decentrale overheden beleidsmatig en organisatorisch vorm aan de afhandeling van klachten, tot welke resultaten leidt dit beleid en op welke wijze wordt hierover gerapporteerd aan de volksvertegenwoordiging?". Decentrale overheden zijn de gemeenten, de provincies en de waterschappen. De volksvertegenwoordiging zijn respectievelijk de gemeenteraden, de Provinciale Staten en het dagelijks bestuur. Om antwoord te kunnen geven op de centrale vraag is in het onderzoek stilgestaan bij de volgende onderwerpen en aandachtspunten, namelijk op welke wijze de decentrale overheid de afhandeling van klachten beleidsmatig en organisatorisch vormgeeft, tot welke resultaten het beleid heeft geleid in termen van tijdigheid en klantgerichtheid bij de afhandeling van klachten, op welke wijze de volksvertegenwoordiging wordt geïnformeerd over de resultaten rondom de afhandeling van klachten, op welke wijze de volksvertegenwoordiging wordt geïnformeerd over de klachtafhandeling door verbonden partijen, en als laatste op welke manier de klachtafhandeling organisatorisch is vormgegeven binnen de gemeente.

Elke deelnemende gemeente ontving een factsheet klachtbehandeling. In dit onderzoek hebben 75 (decentrale) overheden informatie vertrekt over het beleid en het proces met betrekking tot klachtbehandeling binnen de eigen organisatie. In de factsheet worden de resultaten gepresenteerd voor de gemeente Heerde. De belangrijkste conclusies uit de factsheet:

1. 38 deelnemers (50,7%) hebben doelstellingen vastgelegd ten aanzien van klachtenbehandeling. In gemeente Heerde is er geen sprake van doelstellingen;
2. 65 deelnemers (86,7%) hebben richtlijnen opgesteld voor het indienen van klachten. In gemeente Heerde is er wel sprake van richtlijnen. Een klacht kan mondeling, digitaal of schriftelijk worden ingediend – eerst wordt de informele procedure doorlopen en daarna de formele procedure. Binnen 10 weken na ontvangst handelt het bestuursorgaan de klachten af. Voor 72% van de deelnemers geldt dat deze richtlijnen zijn vastgelegd in beleid. In gemeente Heerde is hier wel sprake van. De richtlijnen zijn vastgelegd in de Klachtenverordening gemeente Heerde;
3. 48 deelnemers (64%) hebben servicenormen opgesteld voor de afdoening van klachten. In gemeente Heerde is er wel sprake van servicenormen. Voor 53,5% van de deelnemers geldt dat de servicenormen zijn vastgelegd in beleid. In gemeente Heerde is hier wel sprake van. De richtlijnen zijn vastgelegd in de Klachtenverordening gemeente Heerde.

Het onderzoek werd in geheel 2023 uitgevoerd. Door middel van een Rekenkamerbrief is de raad in 2024 op de hoogte gesteld van de resultaten.

4.3 Onderzoek door Necker naar Gemeentelijke dienstverlening (gemeente Heerde)

De Rekenkamer wilde graag een eigen onderzoek uitvoeren en uiteindelijk is het onderwerp gemeentelijke dienstverlening geworden. De Rekenkamer Heerde heeft besloten dit onderzoek uit te laten voeren door een extern onderzoeksbureau. Het extern onderzoeksbureau dat het onderzoek heeft uitgevoerd heet Necker.

Uit eerdere rondjes langs de fracties over mogelijke onderzoeksthema's voor de rekenkamer kwam de dienstverlening van de gemeente Heerde regelmatig als een van de mogelijke onderwerpen naar boven. Het is een onderwerp dat nog niet eerder door de huidige rekenkamer is opgepakt.

Aanleiding en doel onderzoek

Op basis van eerdere onderzoeken naar dienstverlening, overheidsbrede principes voor communicatie en dienstverlening en het gemeentelijk beleid zijn drie kernbegrippen opgesteld waarlangs de gemeentelijke dienstverlening is getoetst. Deze kernbegrippen zijn:

- Toegankelijkheid
- Navolgbaarheid
- Servicegerichtheid.

Hieruit volgt de centrale vraag: "Is de dienstverlening van de gemeente Heerde doeltreffend en doelmatig, voldoet ze aan de kwaliteitseisen die de gemeentelijke organisatie zelf stelt en voldoet zij aan de verwachtingen van de inwoners?"

Conclusies

- De gemeente Heerde streeft in haar dienstverleningsbeleid openheid en transparantie na en neemt inwoners als vertrekpunt in haar kernwaarden.
- Een gezamenlijke visie op dienstverlening binnen H2O lijkt een logische stap. De gemeenten werken al op verschillende gebieden samen en gebruiken dezelfde applicaties en systemen. Het uitvoeren van een gezamenlijke visie op dienstverlening zal daarmee procesmatig relatief gemakkelijk zijn en de slagkracht vergroten. De rekenkamer ziet vooral kansen voor de werking van de backoffice. Op dit moment is de vervangbaarheid van personeel beperkt; op veel functies is slechts één medewerker actief. Een samenwerking zou de organisatie daarom minder kwetsbaar maken. Dit proces is reeds ingezet.
- De waarden uit de dienstverleningsvisie worden uitgedragen door medewerkers van de gemeente. Vooral medewerkers die direct met inwoners te maken hebben, zoals het Publiekcentrum en Burgerzaken, zijn doordrongen van de dienstverleningswaarden. Maatwerk is het uitgangspunt en de toepassing daarvan strekt zich soms verder dan strikt noodzakelijk.

Medewerkers staan - binnen het redelijke - klaar voor inwoners van de gemeente, ook buiten openingstijden.

- De communicatie over de gemeentelijke dienstverlening verloopt (vooral) via klassieke kanalen. On- en offline kanalen worden door de gemeente ingezet om informatie over dienstverlening te verspreiden. Online is vooral de website en offline kanalen zijn het gemeentemagazine en het katern in het huis-aan-huisblad. Hoewel de functie van dorpscontactpersoon goed aansluit bij de visie van de gemeente, wordt hier nu geen invulling aan gegeven. Hiermee mist de gemeente een kans om aansluiting te vinden bij een aantal specifieke doelgroepen (zie conclusie 5).
- Maatwerk in dienstverlening blijft nodig, gezien de samenstelling van type inwoners in de gemeente Heerde. Voor relatief grote inwonergroepen binnen de gemeente heeft online communicatie de voorkeur. Hoewel de gemeente fysiek contact tot de kern van haar dienstverlening ziet, is het daarom belangrijk om ook de online dienstverlening voldoende aandacht te blijven schenken, te benutten en te blijven vernieuwen.

Daarnaast is er een relatief grote groep inwoners die juist helemaal geen voorkeur voor online communicatie heeft en die voor de gemeente vooral te bereiken is via offline kanalen. De flexibiliteit die de gemeente nu heeft met haar openingstijden en de ambitie om fysiek contact altijd de kern te laten zijn, sluiten goed aan op deze groep.

- De navolgbaarheid van dienstverlening hapert op meerdere punten. Als er ontevredenheid is over de dienstverlening van de gemeente, richt zich dit vooral op de navolgbaarheid. Op

verschillende onderdelen van de dienstverlening moeten verbeterlagen worden gemaakt. De gemeente Heerde vestigt zijn hoop op de inrichting en implementatie van een nieuw zaakstelsel. De volgende elementen worden in het onderzoek benoemd als een kwetsbaarheid:

- Terugbelverzoeken worden te vaak niet opgevolgd. Er is momenteel voor het Publiekscentrum ook geen manier om te controleren of er aan terugbelverzoeken is voldaan.
 - Medewerkers van de gemeente zijn niet rechtstreeks te bereiken. Omdat medewerkers van de gemeente niet standaard een werktelefoon ontvangen, kan het niet van medewerkers verwacht worden om een telefoonnummer te verstrekken aan inwoners.
 - Medewerkers van het publiekscentrum kunnen doordat er geen kennisbank is, weinig direct antwoord geven op vragen en moeten doorverbinden naar vakambtenaren.
- Monitoring van de dienstverleningsdoelen is beperkt en staat niet in verhouding tot de hoge ambities van de gemeente. De gemeente Heerde kan op dit moment maar beperkt meten in hoeverre de doelen op het gebied van dienstverlening worden gehaald. Deels vanwege het niet-functioneren van monitoringssystemen, maar ook vanwege de beperkte scope van het onderzoek naar servicenormen. De informatie die uit de monitoring van servicenormen komt, is kwantitatief van aard en zegt weinig over de inhoud van de dienstverlening. Dit probleem wordt onderkend in de organisatie en veel hoop is gevestigd op het klantvolgsysteem. Het betekent echter wel dat op dit moment de gemeente hoge eisen stelt aan haar dienstverlening, maar weinig instrumenten heeft om inzicht te hebben in de mate waarin deze doelen gerealiseerd worden en hierop bij te sturen.

Aanbevelingen

- Mocht de gemeente Heerde inderdaad kiezen voor een gedeelde visie op dienstverlening, beveelt de rekenkamer aan om haar eigen kernwaarden goed te bewaken. De huidige waarden in de dienstverlening zijn niet alleen vertaald in het beleid, maar ook in de houding van medewerkers van de gemeente. Deze houding wordt gewaardeerd en maakt dat de gemeente Heerde open en dienstbaar naar haar inwoners is. Een samenwerking met de twee andere gemeenten kan er op gericht zijn om dit verder te versterken. Het is dan ook een kans om de wat zwakkere kanten aan de huidige dienstverlening – zoals toegankelijkheid en opvolging in de backoffice - aan te pakken. Door samenwerking kan de gezamenlijke kwaliteit van dienstverlening worden verbeterd.
- Werk aan het verbeteren van de navolgbaarheid van de dienstverlening, aanvullend op het zaakgericht werken en de introductie van een klantvolgsysteem. De knelpunten in die dienstverlening worden zichtbaar door de nieuwe manier van werken. Het oplossen is echter ook voor een deel cultuur. Het vergt meer aandacht dan alleen het inrichten van een zaakstelsel om de navolgbaarheid van dienstverlening te verbeteren.
- Overweeg (opnieuw) een functie in te vullen die als brug dient tussen inwoners en de gemeente. De gemeente Heerde heeft in het recente verleden gewerkt met een dorpscontactpersoon. Deze functie wordt momenteel niet ingevuld, en moet nog geëvalueerd worden. Een aantal specifieke doelgroepen binnen de gemeente geeft nadrukkelijk de voorkeur aan fysiek contact en zal niet snel het initiatief nemen om naar de gemeente te gaan of is onvoldoende digitaal vaardig. Een aanwezigheid van de gemeente in de wijken en kernen kan helpen deze inwoners beter te bereiken. Het streven om maatwerk te bieden en fysiek contact tot de kern te laten behoren, onderstreept dit. Bij het invullen van een dergelijke functie is het cruciaal om heldere kaders te stellen en een duidelijke functieomschrijving op te stellen.
- Heb in een toekomstige dienstverleningsvisie aandacht voor dienstverlening in combinatie met uitvoerende partners. Omdat een deel van dienstverlening raakt aan de gemeente, maar niet door de gemeente zelf wordt uitgevoerd is het belangrijk om aandacht te hebben voor de processen die inwoners doorlopen voorafgaand of nadat zij contact hebben gehad met de

gemeente. Denk hierbij aan de Omgevingsdienst, het innen van gemeentebelastingen. De afvaldienst en het Stip. Voor inwoners is niet altijd duidelijk dat er in deze gevallen met een andere partij wordt gecommuniceerd. Hoewel het lastig is om externe (uitvoerende) partners aan te laten sluiten bij de wijze van dienstverlening die de gemeente hanteert, is het in het belang van de inwoner belangrijk om hierover na te denken.

- Besteed in alle keuzes rondom dienstverlening voldoende aandacht aan de wijze van monitoring en bijsturing. Start bij beleidsvorming met het ontwikkelen van heldere indicatoren en metingsmethode, die aansluiten bij de hoge ambities van de gemeente. De huidige servicenormen zijn daarin een goed startpunt. Daarnaast kan er nagedacht worden over alternatieve vormen om inwoners te betrekken bij de monitoring en waardering van de dienstverlening. De metingen via sms-berichten werpt nauwelijks vruchten af. Een breder uitgevoerd klanttevredenheidsonderzoek (bijvoorbeeld eens per twee jaar) geeft een meer overkoepelend beeld over de tevredenheid over de dienstverlening onder inwoners. De betrokkenheidsanalyse kan helpen in het benaderen van verschillende groepen inwoners om mee te denken over de dienstverlening.

4.4 DoeMee-onderzoek Energiebesparingsplicht

Via een zogeheten 'DoeMee-onderzoek' biedt de Vereniging van Rekenkamers de mogelijkheid aan gemeentelijke rekenkamers om te participeren in een landelijk onderzoek over een actueel thema. Het thema voor het DoeMee-onderzoek 2024 is het toezicht op en de handhaving van de energiebesparingsplicht. De Vereniging van Rekenkamers voerde dit onderzoek mede uit met de Algemene Rekenkamer. Gelet op het belang van dit onderwerp in relatie tot verduurzaming heeft de Rekenkamer Heerde besloten om te participeren in dit DoeMee-onderzoek.

Doel

De uitkomsten van dit DoeMee-onderzoek bieden inzicht in de manier waarop gemeenten, provincies en omgevingsdiensten het toezicht en de handhaving op de energiebesparings- en informatieplicht hebben georganiseerd. Zo wordt inzichtelijk welke toezichts- en handavingsmaatregelen helpen om de naleving van de energiebesparingsplicht te bevorderen. Voor gemeenten en provincies extra relevant, omdat goed toezicht en handhaving kan bijdragen aan het behalen van hun eigen duurzaamheidsdoelstellingen.

Aanpak

Het landelijk onderzoek is een initiatief van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers (NVRK) en wordt uitgevoerd door bureau Ecorys. Naast het centrale onderzoeksrapport is voor elke deelnemer een factsheet over de lokale situatie opgesteld. Het centrale DoeMee-onderzoek is op 21 november 2024 door de Vereniging van Rekenkamers en de Algemene Rekenkamer aangeboden aan de commissie Klimaat en Groene Groei van de Tweede Kamer.

Energiebesparingsplicht

De energiebesparingsplicht geldt sinds 1993 en houdt in dat bedrijven en instellingen die jaarlijks meer dan 50.000 kWh stroom of 25.000 m³ aardgas gebruiken, verplicht zijn om energiebesparende maatregelen te nemen die binnen vijf jaar terugverdiend kunnen worden. Gemeenten en provincies controleren via toezicht en handhaving of bedrijven en instellingen dit doen. Deze taak wordt uitgevoerd door de omgevingsdienst, in opdracht van de gemeente.

Sinds 2019 zijn bedrijven in de doelgroep verplicht om eens in de vier jaar via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) aan de Omgevingsdienst te rapporteren wat zij doen om te voldoen aan de energiebesparingsplicht. Dit heet de 'informatieplicht'. In december 2023 verliep voor het eerst de termijn van vier jaar voor het aanleveren van de verplichte rapportage.

Belang van dit onderwerp

Wat bedrijven en instellingen niet verbruiken, hoeft niet opgewekt te worden. Dit zorgt voor verlichting van het stroomnet en de netcongestie. Ook zijn er hoge kosten gemoeid met het verzwaren van het stroomnet en de transitie naar gasloos. Dit maakt besparen van energie een belangrijk onderwerp binnen de energietransitie. Alle energievraag die weggenomen kan worden door besparing, ontlast het net, spaart het milieu en leidt tot minder beslag op de ruimte voor windmolens en zonneparken. Zo komt er meer ruimte op het stroomnet voor groei of voor andere gebruikers, is er minder nieuwe opwek nodig en wordt het stroomnet ontlast.

De energiebesparingsplicht (in combinatie met de informatieplicht) is een bestaand instrument om bedrijven en instellingen hierin hun rol te laten nemen. Het effect van deze plicht is tot op heden beperkt. Dat komt doordat er decentraal (te) weinig prioriteit aan controle en handhaving wordt gegeven. Daarnaast is de financiering vanuit het rijk niet stabiel en is de regelgeving complex.

Factsheet Heerde

De cijfers in de factsheet zijn bijgewerkt tot en met 2023. Dit betreffen nog de cijfers van de Omgevingsdienst Noord-Veluwe. Sinds 1 januari 2024 zijn de Omgevingsdienst Noord-Veluwe en Omgevingsdienst Veluwe IJssel gefuseerd tot de nieuwe Omgevingsdienst Veluwe. Over het lopende jaar zijn nog geen gegevens beschikbaar.

Belangrijkste constatering

De beschikbare gegevens, zoals ontvangen van de Omgevingsdienst bevatten vooral informatie over de 'output': er zijn alleen cijfers beschikbaar over het aantal uitgevoerde controles en over het aantal geconstateerde overtredingen na eerste controle.

Er is nog niet of nauwelijks zicht op de 'outcome': het effect van het toezicht in daadwerkelijk gerealiseerde energiebesparing. De Omgevingsdienst Veluwe registreert dit (nog) niet. Het enige wat uit de cijfers kan worden afgeleid, is dat vrijwel alle bij een eerste controle geconstateerde overtredingen bij hercontrole waren opgelost.

Uit de factsheet en uit ambtelijke verificatie blijkt dat in de prestatieafspraken met de Omgevingsdienst Veluwe alleen een afspraak is gemaakt over het aantal jaarlijks uit te voeren controles per gemeente. De Omgevingsdienst rapporteert in het jaarverslag over het aantal daadwerkelijk uitgevoerde controles.

Het verdient aanbeveling om de registratie van het aantal overtredingen en de registratie van de daadwerkelijk gerealiseerde energiebesparing te verbeteren, om zo meer zicht te krijgen op het effect van de jaarlijkse inspanningen.

Een tweede aanbeveling betreft het eventueel uitbreiden van de doelgroep. Het toezicht (en de handhaving) is vooral gericht op bedrijven en instellingen met een milieubelastende activiteit. Het toezicht op de naleving van (de informatieplicht over) de energiebesparingsplicht kan eventueel ook toegepast worden op grotere complexen voor andere gebruiksfuncties, bijvoorbeeld grotere kantoren, winkelcomplexen of woongebouwen met een jaarlijks verbruik van meer dan 50.000 kWh stroom of 25.000 m³ aardgas.

5. Voorbereiding onderzoeksprogramma 2025

De Rekenkamer Heerde hecht waarde aan een goed contact met de gemeenteraad. Bij de voorbereiding van het jaarplan 2025/2026 heeft de Rekenkamer mogelijke onderwerpen voor rekenkameronderzoek bij de fracties in de gemeenteraad geïnventariseerd. Het jaarplan 2025/2026 zal tot stand komen, zoals dit in de nieuwe Verordening gemeentelijke rekenkamer Heerde 2023 is vastgesteld, namelijk door samen met een Klankbordgroep van de gemeenteraad. Dit vindt plaats in

het voorjaar van 2025. De Rekenkamer stelt het jaarplan 2025/2026 in het eerste kwartaal vast en zal dit vervolgens aan de gemeenteraad aanbieden.

6. Overige activiteiten

6.1 Nederlandse Vereniging van Rekenkamers (NVRK)

De Rekenkamer Heerde is lid van de NVRK. De stukken van de algemene ledenvergadering zijn geagendeerd voor de Rekenkamer Heerde.

6.2 Reguliere vergaderingen

De Rekenkamer Heerde vergaderde in 2024 9 keer. Daarbij kwamen onder meer de volgende onderwerpen aan de orde:

- Regio Stedendriehoek (voorheen Cleantech Regio)
- NVRK DoeMee onderzoek klachtenafhandeling
- NVRK Algemene ledenvergadering
- Jaarverslag rekenkamercommissie Heerde 2022-2023
- Jaarplan 2023-2024
- Gesprek met de klankbordgroep
- Rekenkameronderzoek Gemeentelijke dienstverlening
- Zoektocht nieuw lid Rekenkamer en sollicitaties
- NVRK Doe-Mee onderzoek energiebesparingsplicht
- Mogelijke onderzoeksonderwerpen 2025, waaronder STIP

7. Financiën

Voor de totale werkzaamheden van de Rekenkamer was in 2024 een budget beschikbaar van € 30.700. Uit dit budget zijn de volgende kosten betaald:

Budget 2024	Begroting	Uitgaven
vergoeding externe leden	10.000	18.681
onderzoekskosten	19.780	21.987
Overige kosten	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal	29.780	40.668

In 2024 is het budget overschreden. Dat heeft meerdere oorzaken:

- Bij het onderzoek naar dienstverlening waren de kosten hoger dan het beschikbare budget, echter er was nog overgebleven budget van 2023.
- Nabetalingen presentiegelden en onderzoeksuren 2023 en werkgeverskosten
- Werving & selectie nieuw rekenkamerlid
- Licht verhoogde vergoedingen in het kader van het rechtspositiebesluit

In overeenstemming met de Verordening op de gemeentelijke rekenkamer Heerde 2023 komen alleen de kosten van de externe leden en de onderzoekskosten ten laste van het budget van de Rekenkamer.

Heerde, maart 2025.

De Rekenkamer van de gemeente Heerde,

voorzitter,

secretaris,